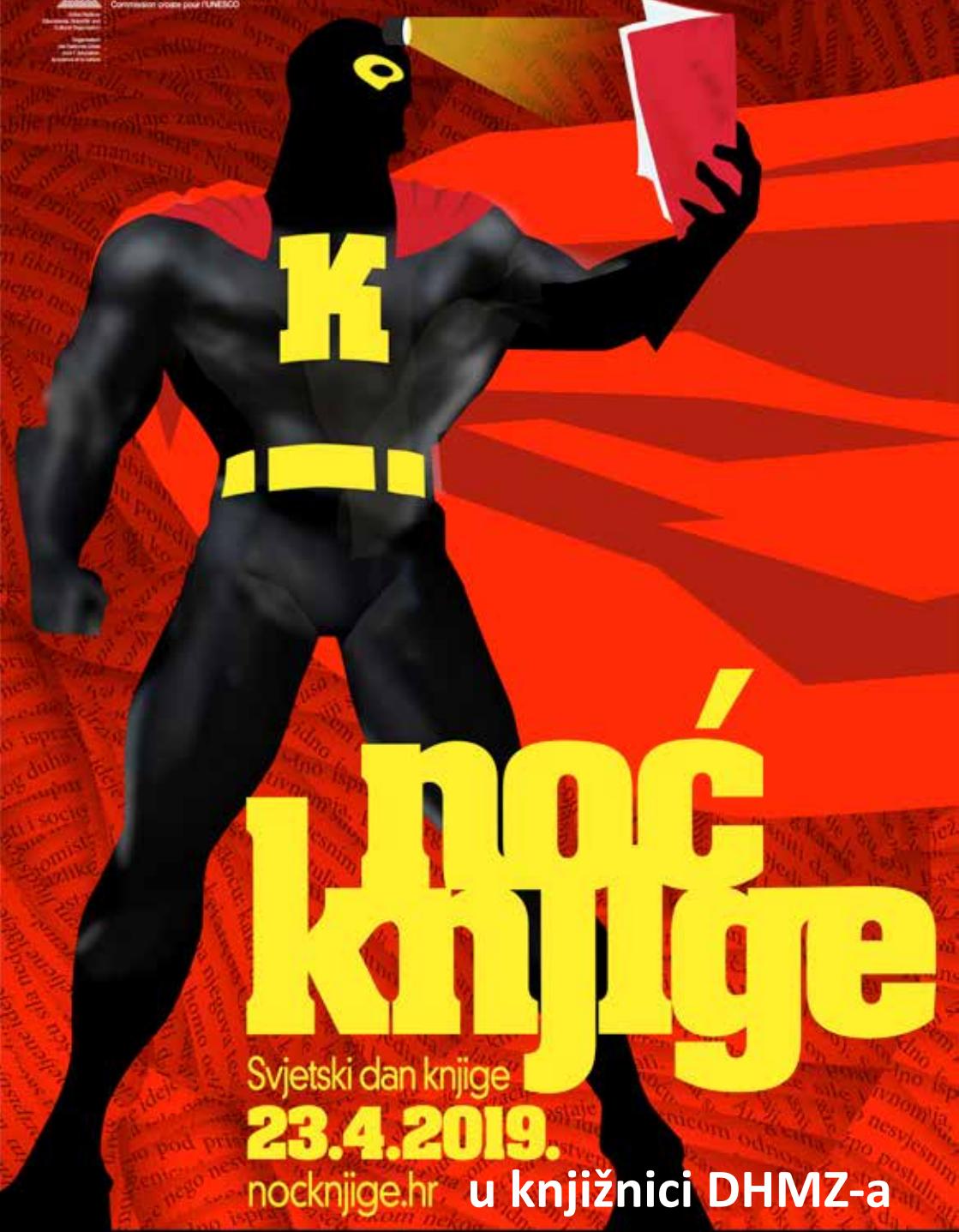

Hrvatsko povjerenstvo za UNESCO
Croatian Commission for UNESCO
Commission croate pour l'UNESCO

noć knjige

Svjetski dan knjige

23.4.2019.

nocknjige.hr u knjižnici DHMZ-a

Noć knjige na Griču

s početkom u 18 sati

Knjižnica Državnog hidrometeorološkog zavoda

Dragi prijatelji knjige,

S veseljem proslavljamo još jednu **Noć knjige**, osmu po redu. Riječ je o manifestaciji kojom želimo dati poticaj čitanju, promociji knjige te razgovoru o njezinu statusu i važnosti u suvremenom društvu. Noć knjige namijenjena je i raznim drugim oblicima stvaralaštva i kreativnosti. Povod za proslavu pružaju nam Svjetski dan knjige i autorskih prava (23. travnja) te Dan hrvatske knjige (22. travnja).

U Noći knjige 2019. posebna pozornost posvećena je temi **Omiljeni likovi i junaci iz svijeta knjige i stripa**. Povod za promišljanje o našim najdražim fiktivnim likovima i herojima pruža nam niz obljetnica koje brojimo u ovoj godini: 180 godina od objavljivanja romana *Junak našeg doba*, 80 godina izlaženja Marvelovih stripova, 50 godina izlaženja *Alana Forda*, 90 godina od prve pojave Popaja, 50 godina od rođenja i 20 godina od smrti Edvina Biukovića i dr.

U Državnom hidrometeorološkog zavodu promišljamo velike obljetnice: 50 godina primjenjenih istraživanja i 70 godina od osnivanja DHMZ-a. U Noći knjige družit ćemo se s našim kolegama meteoroložima, bivšim i sadašnjim, koji su desetljećima rješavali teške zadaće i dokazivali se na testovima domišljatosti i upornosti.

Naši junaci dali su neizmjeran **doprinos znanstvenom razvoju meteorologije** i srodnih disciplina jer su postavili standard znanstveno-istraživačkom radu u počecima djelovanja Zavoda. **Naši junaci su meteorolozi pisci** i putopisci koji o svojim putovanjima i istraživanjima pišu kao što se piše o proljeću, ljubavi i duši. Umiju probrati i probrano duhovito, pronicavo i vrckavo ispričati. Divimo se skladu, suptilnosti i ljepoti njihovog jezika, nepoznatim i čudesnim riječima. Naše pjesnikinje znanstvenice, glazbenice i petrarkistice progovaraju snagom ženske iskrenosti i donose mirise plavih promjena. Privizavaju nas Suncu, mjesecu i cikličnosti godišnjih doba. Povrh svega, svi oni i one, vruhunski su stručnjaci i dragi ljudi. U Državnom hidrometeorološkom zavodu naši junaci su glavni nositelji radnje, visokih ciljeva, optimizma, vjere

u vlastite snage, motivacije i sustava vrijednosti. Centrifugalna su sila za sve generacije.

Svaki od ovih čudesnih likova krije poneko iznenađenje, svoje vlastite tajne i obrate sudsbine koji nas mogu šokirati ili zadiviti. Jesmo li stoga ipak nešto naučili? Ili shvatili da su naši omiljeni likovi daleko slojevitiji nego što smo mislili i da nisu samo zaslužni za prodaju knjiga i filmova, nego i za poticanje razvoja tehnologije, društvenih promjena te za oblikovanje kulture i svakodnevnog života?

(Iz Pogovora knjige „101 najutjecajniji lik koji nikada nije živio“)

Naši junaci su u Noći knjige, ali i svakog običnog dana među nama!

Organizatori Noći knjige su:

Zajednica nakladnika i knjižara Hrvatske gospodarske komore, Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, Knjižnice grada Zagreba, Udruga za zaštitu prava nakladnika – ZANA, Knjižni blok – Inicijativa za knjigu te portal za knjigu i kulturu Moderna vremena Info.

P R O G R A M

18:00 — 18:15

Davor Nikolić

Sjećanje na Milana Sijerkovića

Kratki film o Milanu Sijerkoviću koji je svojim radovima, objavljenim knjigama i slikovnicama (ukupno 23) popularizirao meteorologiju u do sada najobimnijem opsegu.

Vrhunski meteorolog i drag čovjek, ostavio je puno iza sebe što će poslužiti generacijama koje dolaze.

18:15 — 18:25

Branka Ivančan-Picek

Naši junaci - nositelji primijenjenih istraživanja na DHMZ-u

Meteorologija, kao jedna od mlađih grana primijenjene fizike, posljednjih desetljeća napreduje ogromnim koracima. U skladu sa svjetskim razvojem informatike i tehnologije, omogućen je detaljniji uvid u mnoge do sada neistražene atmosferske pojave i procese malih prostornih razmjera te razmjerno kratkog vremenskog trajanja, ali i prognozu nadolazećih vremenskih prilika sljedećih nekoliko dana, sezona, pa i godina. Brzi napredak znanosti i tehnologije u uvjetima globalizacije čine stjecanje znanja i njegovu produktivnu primjenu temeljnim izazovom konkurentnog gospodarstva i društva. Neprocijeniv doprinos znanstvenom razvoju pripada pojedincima, koji su svojim radom i trudom te mentorstvom unutar Zavoda postavili standard znanstveno-istraživačkom radu na njegovom samom početku nesebično dijeleći svoje znanje i energiju s mlađim kolegama neprestano ih potičući na znanstveni rad.

18:25 — 18:40

Iris Odak Plenković

Izbor pjesama iz zbirke *Beskratne sekunde*

O sebi i svom nastupu u Noći knjige na Griču Iris ovako:

Strastveno podržavam i potičem njegovanje kreativnog izražaja u našim svakodnevnicama, jer naš život je ograničen i sveden na svakodnevnicu.

Obogaćujući svoje dane čarolijom stvaranja, čitajući ili pišući, činimo svakodnevne doživljaje posebnima, a živote potpunijima. Da bih podsjetila na to, prigodno ću izdvojiti i pročitati nekoliko svojih stihova u ovoj zaista posebnoj noći.

18:40 — 19:10

Tatjana Vujnović
Po zemlji leda, vatre i vilenjaka

Island je zemlja prelijepog i surovog krajolika. Vulkani, crne stijene, gejziri, ledenjaci, sivo kišenosno nebo te hladan sjeverni vjetar i danas su razlog da gotovo pola stanovnika te zemlje vjeruje u postojanje vilenjaka ili se barem zabavlja tom idejom. Prošlog ljeta Tatjana je tamo provela dva tjedna te će nam rado ispričati dio te priče. Očekujemo i gošću iznenađenja!

Pauza

19:20 — 19:35

Ivana Marinović
Radost kroz pjesmu!

Iako nikad nije imala želju profesionalno ploviti glazbenim vodama, uviјek je bila vezana uz glazbu i uživala u njoj. Završila je osnovnu glazbenu školu, 7 godina je aktivno svirala klavir i pohađala solfeggio te je kroz osnovnu i srednju školu pjevala u zboru.

Iako danas ne pjeva ni u zboru ni u klapi, svaki dan joj započinje i završava s pjesmom.

Tekstovi pjesama uvijek su joj predstavljali izazov – svaku je htjela naučiti napamet. No, jednog srednjoškolskog dana susrela se s potpuno novim izazovom – za zadaću je trebala napisati pjesmu u obliku Petrarkinog soneta. Oduševljenost melodičnošću i rimom soneta te uspješno odraćenom zadacom, potaknula ju je na daljnje pisanje pjesama. Želja da na što originalniji način svojim bližnjima čestita rođendane, godišnjice i razna životna postignuća motivirali su je da to na vesel i zaigran, a opet emotivan i osoban način napravi kroz pjesmu. Osim želje da stihovima nekome uljepša dan, njena ljubav prema vremenskim zbivanjima, ljepotama prirode i Bogu neiscrpan su joj izvor inspiracije. U Noć knjige na Griču unijet će radost svojim stihovima!

19:35 — 19:50

Marko Vučetić

Zašto smo tražili pupak kad nam je na dohvati ruke?

Na granici sumaglice i magle zaputili smo se iz kulfa prema portu koji smo napustili još prije zore. S desne strane ne vidi se Korčula, s lijeve niti silueta Visa, a pred nama umjesto Hvara samo mutno mlijeko blještavilo koje nam je mučilo oči. Treba usmjeriti provu staroga *levuta*, ali prema kojoj točki, a da ne bude nepotrebognog *bordižavanja po kulfu*? Nedoumica je bila jasno vidljiva pa je otac priskočio u pomoć. *Vidiš onu bijelu točku? Aha! E, vozi točno u nju! A to je...? Stambedar!*

U neposrednoj blizini Stambedra dva su mala otočića, možda bolje reći hridi, Velika Pločica i Mala Pločica. Prolaz između Stambedra i Velike Pločice širok je tek kojih 250 m. Prema jednoj predaji, koju naslijedih od svog oca ribara, baš ovo područje prolaza, gdje se dno naglo obrušava u dubinu, naziva se Pupak, a po drugoj predaji, koju naslijedi moj prijatelj Jakov od svog oca, također ribara, Pupak je južni do jugozapadni rt Velike Pločice i okolno područje. Mala je razlika u položaju čak se dijelom i poklapaju ova područja, što ovaj tren i nije toliko bitno. Pravo pitanje je: Otkud Pupak? Zašto Pupak? Krenuli smo u potragu za pupkom, ali na putu su nam se priprejeli, nećete povjerovati, poplave Nila, drevna proročišta, Apolon, *pupak svijeta*, Diomed, Palagruža i nije sve išlo po planu!

19:50 — 20:10

Marko Vučetić

Pup pun požude ili kako strasno upotrijebiti higrometar!

Proljeće je već u punom zamahu, sve buja, sve je nabreklo, pup do pupa. Jedan je populjak čvrsto zbio svoje latice i još se ne da proljeću na vidjelo. Okružilo ga zaštitno blijedo-sivo-zeleno lišće, narezano kao kakva prozirna i lepršava spavačica koja ne otkriva previše ali taman toliko koliko je dovoljno za zanosno uzbuđenje. To je biljka koju uz mitsko stvaranje prati ljepota, ljubav na prvi pogled, nesputani zanos i predaja putem užicima, potajni ljubavni sastanci izmiješani sa strahom od otkrića zabranjenog ljubavnog erotskog čina i još k tomu skriveni odlasci ljubavnika (oboje) tko zna komu,

---

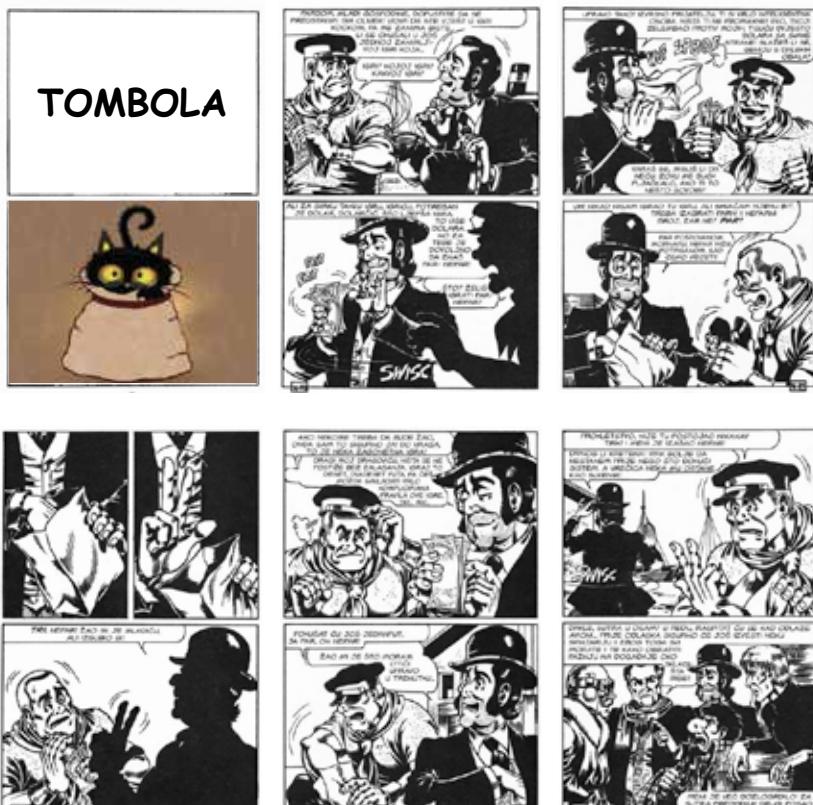
leut - manji ribarski brod

bordižavanje - cik cak plovidba

kulaf - otvoreno more

ali vjerojatno znajući zašto i po što! I na kraju kao i mnoge druge trenutno plamteće ljubavi u svom žaru izgore i pretvore se u srdžbu, ništavilo, a ponekad kao u ovom slučaju u poželjan pupoljak.

Nježno prstima obuhvatite pup, malo ga stisnite i kad začujete tiki uzdah tajanstvene odbačene božice znak je da je s pupom sve u redu, da je svjež i da neće biti nikakvih iznenađenja. Neka vas ponesu uzdas! Nježno prstima malo rastvorite pupoljak. Odmaknite latice jednu od druge. Zagledajte u unutrašnjost. Sredinu pomno razmaknite što više. Upotrijebite prste, povremeno ćete čuti uzdah. Vrhovi latica mogu imati sitnu bodlju, pa ćete vjerojatno čuti i svoj uzdah! Ha, ha, ha! Provucite latice preko zubi i usana. Jezikom pokupite krušne mrvice, a Zubima nježno ostružite malo bijelo zadebljanje na kraju latice. Obližite ljepljive prste i pustite neka vam se niz bradu kotrlja kapljica njenog soka. U tom uzbuđenju koga briga za higrometar!

SUDIONICI

Davor Nikolić, rođen je u Zagrebu 1957. godine. Po završenoj gimnaziji u Županji, upisao je 1976. studij meteorologije na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu u Zagrebu. Nakon diplomiranja 1983. godine zaposlio se u Državnom hidrometeorološkom zavodu na poslovima obrane od tuče, kao voditelj radarskih centara na Tremi, Gradištu te Bilogori. Nekoliko godina radio je u službi prognoze vremena te u službi za informiranje. Bio je tajnik Hrvatskog meteorološkog društva i glavni urednik Hrvatskog meteorološkog časopisa, za koje je vrijeme digitalizirao Hrvatski meteorološki časopis i postavio ga na HRČAK, portal koji na jednom mjestu okuplja hrvatske znanstvene i stručne časopise koji nude otvoreni pristup svojim radovima. Preko dva desetljeća radi na poslovima izlaženja BILTENA DHMZ-a, u kojem objavljuje prilog o Izvanrednim meteorološkim i hidrološkim događajima u Hrvatskoj.

Branka Ivančan-Picek, prognostičarka, znanstvenica i dugogodišnja rukovoditeljica Službe za meteorološka istraživanja, cijeli je svoj radni vijek provela u DHMZ-u. Od samih početaka svoje karijere pridružila se timu prognostičara u Službi za vremenske prognoze, a od 2001. godine u Službi za meteorološka istraživanja i razvoj kao pomoćnica ravnatelja vodi i koordinira operativne poslove te znanstvena istraživanja u području primjenjene znanosti. Od kraja listopada 2017. nalazi se na funkciji ravnateljice DHMZ-a. Doktorirala je (1998.) na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu s temom Generiranje atmosferskih vrtloga nad područjem Jadrana te je u znanstvenom zvanju više znanstvene suradnice. Kao mentorica, vodila je studente u izradi diplomske i doktorske radnje, a kao članica povjerenstava sudjelovala u ocjenjivanju diplomskih i doktorskih radnji u okviru Prirodoslovno-matematičkog te Agronomskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Rezultati njezinog znanstvenog, istraživačkog i operativnog rada, između ostalog, pridonijeli su prepoznavanju i prognoziranju vremenskih pojava, osobito ekstremnih, što je danas iznimno važno za njihovu ranu

i pravodobnu najavu u okviru sustava upozorenja. Od 2002. godine Branka Ivančan-Picek akreditirana je članica hrvatske delegacije u Komisiji za znanost Svjetske meteorološke organizacije (WMO), a 2010. godine izabrana je za voditeljicu radne skupine za Ublažavanje prirodnih nepogoda i regionalnu suradnju za područje Europe u okviru WMO-a. Članica je Hrvatskog meteorološkog društva i članica uređivačkog odbora Hrvatskog meteorološkog časopisa. Glavna je urednica monografije: Primjenjena znanstvena istraživanja u Državnom hidrometeorološkom zavodu: u povodu 50 godina istraživanja i 70 godina osnivanja DHMZ-a, objavljene ove godine.

Iris Odak Plenković, rođena je 1984. u Metkoviću te odrasla u Opuzenu. U dolini Neretve završava osnovnu školu i Prirodoslovno-matematičku gimnaziju. Potom seli u Zagreb gdje započinje diplomski studij fizike na Prirodoslovno-matematičkom fakultetu. Na Geofizičkom odsjeku završava smjer meteorologije i fizičke oceanografije 2013. godine te stječe titulu magistre fizike-geofizike. Od 2013. godine zaposlena je u Državnom hidrometeorološkom zavodu (DHMZ) u Sektoru za istraživanje i razvoj. Metoda analogona, koju Iris razvija, trenutno je u testnoj operativnoj primjeni na DHMZ-u.

Iris 2013. godine upisuje doktorski studij na Geofizičkom odsjeku Prirodoslovno-matematičkog fakulteta te joj je trenutno u pripremi doktorska disertacija. Svoj rad predstavlja na brojnim međunarodnim skupovima, konferencijama i radionicama. Objavila je nekoliko radova s međunarodnom recenzijom. Nedavno je kao mlada meteorologinja dobila priznanje Hrvatskog meteorološkog društva za svoja postignuća.

Uz veliku posvećenost svom profesionalnom radu, Iris njeguje brojne hobije, poput boravka u prirodi i slikanja. Član je Društva hrvatskih književnika te 2015. godine svoje rime uvezuje u zbirku poezije naziva *Beskrayne se-kunde*. Kreativno pristupa i svakodnevnim zadacima. Uživa otkrivajući nove recepte i kombinacije okusa koristeći što zdravije odabire namirnica. Bavi se sportsko-rekreativnim sadržajima i nedavno je istražala svoj prvi poluma-raton.

Tatjana Vučnović, voditeljica je Odjela za hidrološke prognoze u Sektoru za hidrologiju DHMZ-a gdje radi nešto dulje od pet godina. Završila je zajednički studij geologije PMF-a i Rudarsko-geološko-naftnog fakulteta u Zagrebu na smjeru Inženjerska geologija i hidrogeologija 1996. godine, magistrirala je 2005., a doktorirala 2010. hidrogeologiju. Od 1997. do 2002. radila je kao stručni suradnik hidrogeolog-inženjerski geolog u Institutu Građevinarstva Hrvatske u Zagrebu na Zavodu za geotehniku. Od 2002. do 2014. bila je stručni savjetnik za geologiju i Geografski informacijski sustav (GIS) u Javnoj ustanovi Park prirode Žumberak-Samoborsko gorje. Od 2014. radi u DHMZ-u u Sektoru za hidrologiju na razvoju i implementaciji hidroloških prognoza u RH. Tijekom rada se specijalizirala za hidrogeologiju krša, hazarde i GIS.

Ukratko, životni poziv joj je voda na i ispod površine Zemlje. Time se bavi i u radno i u slobodno vrijeme.

Ivana Marinović, rođena je jedne listopadske noći 1991. godine u Veloj Luci na otoku Korčuli. S obzirom da joj je tata poljoprivrednik, uvijek su se svi poslovi u polju dogovarali ovisno o tomu kakvo se vrijeme očekuje. S vremenom se i sama počela sve više interesirati za vremensku prognozu i zbivanja u atmosferi te je još u osnovnoj školi poželjela postati meteorologinja. Stoga je nakon završene Opće gimnazije u Blatu na Korčuli, tijekom koje je redovito sudjelovala na natjecanjima iz matematike i fizike, upisala Prirodoslovno-matematički fakultet u Zagrebu. Po završetku preddiplomskog studija Geofizike, upisala je diplomski studij Meteorologije i fizičke oceanografije te magistrirala u listopadu 2015. godine. Svoj radni vijek započela je 2017. godine u Državnom hidrometeorološkom zavodu, gdje je svoju želju za učenjem, entuzijazam i istraživački duh usmjerila na klimatološka istraživanja i otkrivanje svih "čari" suše u sklopu DriDanube projekta. Kad se ne bavi klimom, uživa u šetnji, druženjima s prijateljima i plesu, volontira u župi na Jarunu i radi s djecom, igra šah i sudoku ili se opušta pjevajući, svirajući i pišući pjesme.

Marko Vučetić svoju je struku, meteorologiju, upotrijebio kao neslućeno veliki i raznoliki svijet, mnogima mistično nepoznat i intrigantan, za približavanje znanosti svima onima radoznalima kojima znanja nikad dosta. U početku to bijahu stručni i znanstveni radovi ali brzo su ih pratili popularni, pitki tekstovi namijenjeni široj publici. Sa suprugom Višnjom autor je knjige *Vrijeme na Jadranu* koja je doživjela drugo izdanje i prijevod na engleski.

Jedan je od autora opsežnih turističkih vodiča za otok Hvar i susjedni otok Brač. Rado objavljuje putopise, feljtone, kratke priče i izvan područja meteorologije. Sa svojim prijateljem od djetinjstva, Jakovom Dujmovićem Bulićem, s odusevljenjem se upušta u amatersko prirodoslovno-povjesno upoznavanje dragoga im kraja, pa i šireg akvatorija. Njihova prošloljetna potraga za „pupkom“ priča je za ovogodišnju Noć knjige. Potraga ih je odvela do susjednog otoka, pa do sljedećeg pučinskog, pa do daleke antike i na kraju do za danas nepremostivih svemirskih udaljenosti. Njegovi su tekstovi uglavnom vezani uz more, ribarstvo i život uz more napose uz njegov mikro svijet zavičaja, grada Hvara i Paklenih otoka.

Kao logičan slijed ovih tema nametnula se i ribarska kuhinja! Ponkad na pustom otoku s oskudnim prilozima ali uz raznovrsne friške plodove mora i sam se ogledao u spravljanju egzistencijalnog zaloga-ja. Sa zanosom, na tradicionalni način kuha riblja jela i danas, a užitak će rado podijeliti s prijateljima za stolom i kroz popularni tekst. I u jedima i u namirnicama od kojih su spravljena, pronaći će meteorološku nit poveznicu, njihovog gastronomskog uživanja i vremenskog zbivanja na nebu.

Član je strukovnih udruga Hrvatskog meteorološkog društva i Hrvatskog agrometeorološkog društva. Član je uredništva popularnog časopisa „More“. Dugogodišnji je suradnik časopisa „Maslina“. Nastupa u televizijskim i radio emisijama s prezentacijom agrometeorološke prognoze i zanimljivostima napose iz biljnog svijeta koje povezuje s vremenskim (meteorološkim) događanjima, tradicijom i vjerovanjima u puku. Dobitnik je nagrade Zlatno pero masline 2018. te Zlatna maslina 2019. Zaposlen je u Državnom hidrometeorološkom zavodu gdje vodi Odjel za agrometeorološke informacije.

Iris Odak Plenković u slici

Iris je osvojila književnu nagradu na pjesničkom natjecanju *Maslini u lice*

Na obali Atlantika

Primanje u Društvo hrvatskih književnika

Ove godine Iris je dobila priznanje Hrvatskog meteorološkog društva za svoja postignuća

IZ P O V I J E S T I

TRAGOVIMA ALEKSANDRA VELIKOG

Tajna grimiza

iz Suze

KAD JE ALEKSANDAR DOŠAO, KAŽU DA SE ONDJE NAŠLO VIŠE OD 180.000 kg GRIMIZA IZ HERMIONE KOJ JE, IAKO JE ONDJE POHRANJEN LEŽAO VEĆ 190 GODINA, JOŠ ČUVAO SVJEŽINU I ŽIVOST BOJA. UZROK TOMU VELE DA JE UPOTREBA MEDA I BIJELA MASLINOVA ULJA PRI BOJENJU. ALI OBJAŠNJENJE JE DRUGAČIJE...

Piše Marko Vučetić

Fotografije Shutterstock

Na kon bitke na ravnici Gaugamela, pokraj gradica Arabele, 1. listopada 331. pr. Kr. Aleksandar III. Makedonski postao je Aleksandar Veliki i ušao u Babilon. Stara prijestolnica države Elma, Suza, koja je bila smještena na istočnoj obali rijeke Hoaspa, predala se Filoksenu, kojega je Aleksandar poslao odmah nakon velike bitke. Aleksandar se u Babilonu zadržao malo više od jednog mjeseca, a onda je i on pošao u Suzu. Tu je zaplijenjeno ogromno bogatstvo u kovanom novcu, pokućstvu i raznim drugim dragocjenostima.

Jedan dio tog bogatstva ima neočekivane veze i s maslinarstvom! "Kažu da se ondje našlo pet tisuća talenata (više od 180.000 kg) grimiza iz Hermione (lučki grad u Argolidi) koji je, premda je ondje pohranjen već 190 godina, još čuvaо svježinu i život boja. A uzrok tomu vele da je upotreba meda pri bojanju grimiznocrvenom, a bijela maslinova ulja pri bojanju bijelom bojom, kod tih se, naime, tkanina poslije protoka tako duga vremena može vidjeti njihov sjaj čist i blistav." (Plutarh: Usporedni životi, sv. 2., Aleksandar - str. 71. – 139.).

Zbog ni do danas u potpunosti otkrivene tehnike bojenja grimizom (dobiva se iz morskog puža uz djelovanje sunčeve svijetlosti na bijeloj tkanini) ovdje je došlo do nelogičnosti u tekstu. I prevoditelj je na

mukama preveo ovaj dio teksta, što se vidi iz njegovih bilješki. Istina, upotreba meda spominje se kod još jednog rimskog pisca (arhitekt Vitruvije, O arhitekturi), ali to je malo vjerojatan postupak, a prije zabuna. I drugo, "bijela maslinova ulja" ili slobodnije prevedeno – korištenje maslinova ulja za bojenje bijelom bojom, također nema smisla. Prvo, ne boji se bijelom bojom (bijela, kao i crna, nije bojal), nego se izbjeljuje (u ovom slučaju tkanina), a da bi se to činilo uz pomoć maslinova ulja ili da bi to bilo "bijelo maslinovo ulje", također nije nimalo vjerojatno. Ali za to postoji druga objašnjenje! Zabunu je izazvala gljiva!

Radi se o gljivi Armillaria mella, kod maslinara poznatoj kao bijela trulež korijena stabala maslina! Gljiva se nastani u pravilu na "korijenovu vratu" masline, gdje izazove prekid koljana vode i hranjivih tvari u biljci te time uzrokuje postupno sušenje ili pojedine grane ili cijelog stabla. Siri karakterističan vonj po truleži, pa joj otuda i naziv. Inače napada mnoga šumska stabla, kao i kultivirane drvenaste biljke. Dakle, u Plutarhovu tekstu ne radi se o "bijelom maslinovu ulju", nego o bijeloj truleži na (stablima) maslinama!

A med? I za to postoji objašnjenje! Gljiva je boje meda (ima ih desetak vrsta i još k tomu mnoge srođne vrste) pa joj otud imenovanje (još i mraznica, puzica, puza). Sad je jasno da ni med nije upotrijebljen u

postupku bojenja. Ali zašto bi bila upotrijebljena ova gljiva? Gljiva, odnosno njezini listići ispod klobuka (neki kažu i cijeli gljiva), odlikuju se prirodnim fenomenom znanim kao prirodna bioluminiscencija. Gljiva "svijetli" u mraku! Zbog ovoga svojstva pojavljuje se u mnogim mitovima kao izvor svjetlosti pri odlasku u podzemni svijet.

Mitove ćemo ostaviti za jednu drugu prigodu, a sad recimo ono najvažnije! Stari narodi su dobro poznavali dobivanje boja (iz biljaka, životinja i, dakako, gljiva) i ne treba uopće sumnjati da su znali upotrijebiti ovu gljivu, vjerojatno sušenu i fino samljevenu, a prah su dodavali grimizu (moguće i neki drugi postupak) i tako očuvali svježinu boje, u ovome slučaju kraljevskoj grimiznoj boji (vjerojatno i blještavi sjaj bijele tkanine!). Dakako da su se ovi postupci čivali kao najveća tajna i postignuće neke zajednice i malobrojni su bili upućeni u taj tajni postupak. Nerijetko se događalo da su ti čuvari tajni stradali i time se tajna izgubila, pala u zaborav. Nikakvo čudo da su svи pokušaji njezina ponovnog otkrivanja završavali čudnovatim i nelogičnim uputama, kao i u ovom slučaju. Ipak, s velikom dozom sigurnosti možemo tvrditi da je gljiva medenjača ili bijela trulež korijena stabala masline tajna zahvaljujući kojoj je grimizna boja na tkaninama zaplijenjenima u Suzi i nakon 190 godina "čisto i blistavo" sjala tako da je i Aleksandra Velikog zadivila.

U knjizi je dan pregled razvoja hrvatske meteorologije i hidrologije u okviru meteorološke i hidrološke službe u drugoj polovici XX. i na početku XXI. stoljeća. To je doba naglog tehnološkog ubrzanja na globalnoj razini koje je zahtijevalo brze promjene i prilagodbe u svakodnevnom operativnom i znanstvenom radu. U četrdeset godina prosječnog radnog vijeka, bilo je potrebno savladati eksponencijalnu liniju razvoja tehnologije od telegraфа, pisaćega stroja, teleksa, prvih računala, interneta, osobnih i prijenosnih računala, superračunala, pa sve do virtualnog svijeta brzih pretraživača, mogućnosti pohrane i prijenosa goleme količine podataka, mobilnih aplikacija itd. Eksponencijalna linija tehnološkog razvoja omogućila je i nagli razvoj meteorologije. Suvremene metode motrenja radarima i satelitima omogućile su prikupljanje velike količine podataka o svojstvima atmosfere, zemljine površine i oceana. Njihova obrada i analiza postaje svakim danom sve brža, a dodatno razvoj združenih numeričkih modela omogućuje detaljan uvid u fizikalne procese u sustavu atmosfera–tlo–more na svim vremenskim skalamama, od kratkoročnih pa sve do klimatskih projekcija do kraja XXI. stoljeća.

urednica Branka Ivančan-Picek

*Najveća
je pamet
vrime znati!*

Knjiga „O vremenu i klimi Rijeke i Kvarnera“ je literarni zapis najpoznatijeg hrvatskog meteorologa ing. Milana Sijerkovića koji na razumljiv i zanimljiv način opisuje vrijeme i klimatske prilike Rijeke i većih gradova na Kvarneru. To je područje s meteorološkog gledišta dosad istraženo i opisano više puta, ali isključivo na stručan i znanstveni način, a ovo je prvi put da je to učinjeno popularno, na način koji je prihvatljiv širokom krugu čitatelja.

Knjiga se sastoji od nekoliko velikih cjelina napisanih u obliku manjih pripovijesti (Povijest motrenja, Bura, Kiša, Nevere, Opća obilježja, Godišnji kalendar).

S obzirom da je ovo prvo meteorološko štivo takve vrste to je zasigurno prikladan doprinos kulturnom nasljeđu Rijeke i kvarnerskog područja, kao i prilog popularizaciji meteorologije u ovom dijelu Hrvatske. Štivo je autor učinio boljim, ljepšim i zanimljivijim tako što je u njega uključio i opise meteorološke naravi koji su prisutni u djelima glasovitih hrvatskih spisatelja. U posljednjem poglavljju pridoran je meteorološki, klimatski kalendar, kao prigodan autorov dar čitateljima, koji na osnovi višedesetljetnih istraživanja ponašanja vremena precizno predviđa vremenske prilike u svim tjednima u godini!

U pogовору knjige Dunja Mazzocco Drvar istaknula je kako ovo ne bi bila prava Sijerkovićeva knjiga niti rukopis kada u njemu ne bi narav klimatskih obilježja našla svoje mjesto i u pučkoj, iskustvenoj meteorologiji, koja ih ističe u obliku prikladnih izreka. Jer uostalom, kao što kaže primorska poslovica, a prenosi je Sijerković i u svojoj posljednjoj knjizi, „Najveća je pamet vrime znati!“.

ZABAVNI DODATAK

Smiješne doskočice iz stripa

ALAN FORD

Ne predaj se nikad, osim kad moraš.

Mi ništa ne obećavamo i to ispunjavamo - stranka istine.

Jedan za sve, sve za jednoga.

Bolje gotova gotovina nego čekovno očekivanje.

Kupite cvijeće voljenoj ženi, ali ne zaboravite i na vlastitu.

Alane, bjež'mo, njih je dvojica, a mi smo sami.

Tko spava nije budan.

Tko hoda ne trči.

Tko leži, ne bježi.

Ako želite pobijediti u trci morate prvi proći kroz cilj.

Ako kaniš pobijediti, ne smiješ izgubiti.

Nije važno sudjelovati, važno je pobijediti.

Ne vjeruj ženi koja laže.

Tko izgubi dobitak, dobije gubitak.

Ulez slobodan, izlaz se naplaćuje.

Mi imamo iskustvo, a vi novac.

Na kraju vama ostane iskustvo, a nama novac.

Kad se borim, neprijatelja nemam.

Naoružaj se i bježi.

Doskočice iz stripa Alan Ford izabrala je Vesna Cvitak

**Mi ništa ne obećavamo
i to ispunjavamo.**

KO SANJARI,
DRHTI, KO
DRHTI
SANJARI
ILI MU JE
HLADNO

frubar.net

Noć knjige na Griču

23. travnja 2019. od 18 sati

u knjižnici Državnog hidrometeorološkog zavoda, Grič 3, Zagreb

Program

18:00 Davor Nikolić

Kratki film: Sjećanje na Milana Sijerkovića

18:15 Branka Ivančan-Picek

Naši junaci - nositelji primijenjenih istraživanja na DHMZ-u

18:25 Iris Odak Plenković

Izbor pjesama iz zbirke: Beskrajne sekunde

18:40 Tatjana Vujnović

Po zemlji leda, vatre i vilenjaka

19:10 Pauza

19:20 Ivana Marinović

Radost kroz pjesmu!

19:35 Marko Vučetić

Zašto smo tražili pupak kad nam je na dohvati ruke?

19:50 Marko Vučetić

Pup pun požude ili kako strasno upotrijebiti higrometar!

Tombola

DRŽAVNI HIDROMETEOROLOŠKI ZAVOD

CROATIAN METEOROLOGICAL AND HYDROLOGICAL SERVICE